

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.2.3.2025

Pani
Mariola Kumańska
Dyrektor
Zespołu Ośrodków Zdrowia
w Górnem
ul. Szkolna 14
26-008 Górnem

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/058 Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami
w województwie świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Ośrodków Zdrowia w Górnio (dalej: Zespół), ul. Szkolna 14, 26-008 Górnio.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariola Kumańska, Dyrektor Zespołu, od 18 stycznia 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Bogusława Bobrowska, p.o. dyrektora, od 1 do 17 stycznia 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Warunki organizacyjne i techniczne oraz dostępność profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.2. Udzielanie świadczeń z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.3. Monitorowanie realizacji świadczeń z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2025 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Roman Wilk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKI/9/2025 z 13 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2, 21)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Zespół zapewnił realizację świadczeń w ramach opieki zdrowotnej nad uczniami, jednakże w trakcie tego procesu niektóre działania wykonywano niezgodnie z przepisami lub nierzetelnie.

Działalność Zespołu odbywała się na podstawie zawartej ze Świętokrzyskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej: NFZ) umowy, która każdego roku była aktualizowana. Świadczenia realizowały pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania (dalej: pielęgniarki szkolne), których kwalifikacje były zgodne z określonymi w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami³. Opieką zdrowotną objęto uczniów z ośmiu szkół podstawowych z terenu gminy Górno oraz jednej szkoły podstawowej z sąsiedniej gminy. Formalnie (tj. zgodnie z umową z NFZ) miejscem udzielania tych świadczeń były gabinety usytuowane w Ośrodkach Zdrowia w Górnem i Radlinie. Faktycznie zaś w określone dni tygodnia pielęgniarki udzielały świadczeń bezpośrednio w szkołach z wykorzystaniem udostępnianych im pomieszczeń, przy czym możliwość korzystania z tych gabinetów nie została uwzględniona w porozumieniach zawartych przez Zespół z dyrekcjami szkół. W większości szkół (siedmiu) zapewniono uczniom dostępność pielęgniarki szkolnej na poziomie wymaganym przepisami, w dwóch szkołach był on niższy. Dotyczyło to m.in. szkoły prowadzącej oddziały integracyjne do których uczęszczała duża grupa (34) uczniów ze specyficznymi potrzebami zdrowotnymi wynikającymi z niepełnosprawności.

Uczniowie zostali objęci testami przesiewowymi oraz prawidłowo prowadzonym postępowaniem poprzesiewowym (przy czym w sposób nieuzasadniony wyłączono z tych działań ucznia, który realizował nauczanie indywidualne), prowadzono także profilaktykę fluorkową u uczniów, których rodzice nie złożyli sprzeciwu w tej sprawie. Pielęgniarki udzielały pomocy w przypadkach nagłych zachorowań lub urazów u uczniów, jednak pierwszej pomocy w sytuacjach poważnych wypadków w szkole udzielali nauczyciele w okresie objętym kontrolą, gdyż w każdej szkole pielęgniarka była dostępna tylko przez jeden dzień w tygodniu.

Podstawą ustalenia wysokości finansowania świadczeń udzielanych przez pielęgniarki szkolne ze środków NFZ były informacje, składane przez Zespół, dotyczące liczby i charakterystyki uczniów objętych tymi świadczeniami. Stwierdzono, że w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 31 grudnia) nierzetelnie podawano ww. dane, gdyż nie uwzględniano niepełnosprawności uczniów oraz uczęszczania uczniów do klas integracyjnych. Skutkiem tej nieprawidłowości było zaniżenie finansowania w okresie objętym kontrolą co najmniej o odpowiednio 91 tys. zł i 26 tys. zł.

Prawidłowo prowadzono i przechowywano dokumentację medyczną uczniów. Większość objętych analizą sprawozdań MZ-06 z realizacji opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach nie została sporządzona w pełni rzetelnie. Zespół powiadomił NFZ z opóźnieniem o zmianach dotyczących osoby realizującej świadczenia pielęgniarki szkolnej w 2024 r.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. nr 1078.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Warunki organizacyjne i techniczne oraz dostępność profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami

Opis stanu faktycznego

1. Zespół posiada status samodzielnego, publicznego zakładu opieki zdrowotnej z siedzibą w Górnio. Organem założycielskim była Rada Gminy w Górnio, która jednocześnie sprawuje nadzór nad działalnością Zakładu. Zespół ma osobowość prawną i jest wpisany do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej prowadzonego przez Krajowy Rejestr Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Kielcach pod numerem 0000003006.

Realizacja opieki zdrowotnej nad uczniami odbywa się w formie zgodnej z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej⁵. Dokonany został wymagany wpis do prowadzonego przez Wojewodę Świętokrzyskiego rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą pod numerem 000000014631.

Zespół prowadził w okresie objętym kontrolą działalność na bazie Ośrodka Zdrowia w Górnio i Ośrodka Zdrowia w Radlinie. W każdym z ośrodków zdrowia zatrudniona była na umowie o pracę jedna pielęgniarka szkolna, w komórkach organizacyjnych zgłoszonych w Księdze Rejestrowej Wojewody (oznaczenie organu: W-26, Dział II, Lp. 9, Lp.10). Udzielanie świadczeń z zakresu opieki zdrowotnej nad uczniami przez pielęgniarki szkolne było finansowane ze środków publicznych na podstawie corocznie aneksowanej umowy z NFZ.

(akta kontroli str. 3-20, 22-50, 51-76)

W Zespole obowiązywał regulamin organizacyjny⁶ odnoszący się do stanu prawnego wynikającego z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej⁷. Zgodnie z § 15 Regulaminu, Zespół prowadził działalność leczniczą w zakresie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz opieki specjalistycznej. W zakresie POZ wyodrębniono:

- świadczenia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- świadczenia pielęgniarki POZ/środowiskowo-rodzinnej,
- świadczenia gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej udzielane w środowisku nauczania i wychowania (pielęgniarki szkolnej).

W § 15 ust. 4 regulaminu stwierdzono, że świadczenia gwarantowane z zakresu POZ ukierunkowane są na promocję zdrowia, profilaktykę, diagnostykę schorzeń, leczenie, zapobieganie lub ograniczanie niepełnosprawności oraz usprawnianie i pielęgnację pacjenta w chorobie.

Stosownie do § 26 regulaminu organizacyjnego, dotyczącego przebiegu udzielania świadczeń zdrowotnych przez gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej/gabinet medycyny szkolnej, 1) w przypadku wykonywania badań przesiewowych pielęgniarka wzywa ucznia do gabinetu i wykonuje badania. Wykonanie badania dokumentuje w indywidualnej dokumentacji ucznia, w karcie profilaktycznego badania lekarskiego ucznia oraz w liście klasowej. 2) W przypadku udzielania pierwszej pomocy pielęgniarka

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2025 r. poz. 450.

⁶ Wprowadzony 1 stycznia 2013 r. Zarządzeniem Dyrektora Zakładu.

⁷ Dz. U. nr 139, poz. 1139, uchylony z dniem 12 kwietnia 2019 r. ustawą o opiece zdrowotnej nad uczniami.

ustala zakres potrzebnej pomocy, podejmuje działania identyfikacyjne poszkodowanego, udziela pomocy z zachowaniem procedur postępowania, dokumentuje wykonane czynności w książce zabiegów. 3) W sytuacji zachorowań i urazów ucznia na terenie szkoły wymagających wezwania karetki pogotowia, pielęgniarka wzywa karetkę i informuje o tym fakcie rodziców ucznia, natomiast ucznia przekazuje pod opiekę zespołu wyjazdowego. W przypadku poważnych zachorowań uczniów ale nie wymagających wezwania karetki pogotowia pielęgniarka zawiadamia rodziców i do czasu ich przybycia zapewnia dziecku opiekę na terenie szkoły. 4) W przypadku profilaktyki fluorkowej pielęgniarka wyjaśnia uczniom zasady postępowania, nadzoruje przebieg szczotkowania zębów, odnotowuje wykonanie w liście klasowej. 5) W szkolnym gabinecie pielęgniarka prowadzi również edukację zdrowotną indywidualnie lub w grupach, poradnictwo dla uczniów z problemami zdrowotnymi, realizuje na podstawie zlecenia lekarskiego zabiegi u uczniów z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością.

Zadania gabinetu medycyny szkolnej zostały określone w § 54 regulaminu organizacyjnego w sposób następujący:

1) gabinet medycyny szkolnej obejmuje opieką dzieci i młodzież szkolną od klasy „0” do ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej. Przy ustalaniu liczby uczniów objętych profilaktyczną opieką zdrowotną przez jedną pielęgniarkę bierze się pod uwagę: typ szkoły, ilość szkół, a w przypadku szkół do których uczęszczają niepełnosprawni – ich liczbę i stopień niepełnosprawności;

2) w ramach udzielania świadczeń gabinet medycyny szkolnej współpracuje z:

- dyrektorem szkoły,
- psychologiem i pedagogiem szkolnym,
- lekarzem POZ sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniem,
- lekarzem dentystą sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniem,
- pielęgniarką POZ,
- rodzicami, opiekunami prawnymi lub faktycznymi ucznia,
- radą pedagogiczną;

3) profilaktyczna opieka zdrowotna sprawowana przez pielęgniarkę albo higienistkę szkolną obejmuje w szczególności:

- wykonywanie i interpretowanie testów przesiewowych,
- kierowanie postępowaniem poprzewiewowym oraz sprawowanie opieki pielęgniarskiej nad uczniami objętymi tym postępowaniem,
- organizowanie profilaktycznych badań lekarskich,
- prowadzenie grupowej profilaktyki fluorkowej,
- współorganizowanie lub organizowanie i wykonywanie szczepień ochronnych,
- czynne poradnictwo w zakresie opieki pielęgniarskiej,
- udział w planowaniu, realizacji i ocenie szkolnego programu edukacji zdrowotnej oraz podejmowanie innych działań w zakresie promocji zdrowia,
- doradztwo dla dyrektora szkoły w sprawie warunków bezpieczeństwa uczniów i warunków sanitarnych w szkole,
- prowadzenie dokumentacji medycznej uczniów według określonych wzorów,
- prowadzenie dokumentacji szczepień ochronnych uczniów i sprawozdawczości zgodnie z odrębnymi przepisami;

4) prowadzenie dokumentacji medycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zespół nie posiadał żadnych akredytacji ani certyfikatów jakości w zakresie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej.

(akta kontroli str. 22-50)

NIK zauważa, że regulamin organizacyjny Zespołu nie uwzględnił niektórych świadczeń wskazanych w ust. 2 części I załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej⁸, w tym sprawowania opieki nad uczniami z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnościami (ust. 2 pkt 4 ww. załącznika do rozporządzenia), a nakładał obowiązek współorganizowania lub organizowania i wykonywania szczepień ochronnych, co nie należało do wyżej wskazanego zakresu świadczeń realizowanych przez pielęgniarki szkolne⁹.

Zespół przeznaczył gabinety pielęgniarki POZ (mieszczące się w Ośrodku Zdrowia w Górnicy oraz Ośrodku Zdrowia w Radlinie) by pełniły funkcje gabinetów medycyny szkolnej (zostały one wykazane w umowie z NFZ jako miejsca udzielania świadczeń). Dyrektor Zespołu zawarła z dyrektorami dziewięciu szkół bezterminowe *Porozumienia o współpracy*, dotyczyły one:

- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Bęczkowie (SP w Bęczkowie);
- Szkoły Podstawowej im. Noblistów Polskich w Leszczynach z klasami integracyjnymi (SP w Leszczynach);
- Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Niestachowie gmina Daleszyce (SP w Niestachowie);
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnym w Radlinie im. Karola Wojtyły (dotyczy SP w Radlinie);
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Cedzynie (dotyczy SP w Cedzynie);
- Szkoły Podstawowej w Górnicy im. Janusza Korczaka (SP w Górnicy);
- Szkoły Podstawowej im. ks. Jerzego Popiełuszki w Krajnie (SP w Krajnie);
- Szkoły Podstawowej im. gen. Władysława Sikorskiego w Woli Jachowej (SP w Woli Jachowej);
- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Skorzeszycach (SP w Skorzeszycach).

Zgodnie z tymi porozumieniami pielęgniarki szkolne miały udzielać świadczeń na terenie szkół, w wymiarze czasu proporcjonalnym do liczby uczniów.

(akta kontroli str. 22-50, 77-86)

NIK zauważa, że ww. *Porozumienia o współpracy* nie uwzględniały możliwości nieodpłatnego korzystania przez pielęgniarki szkolne z pomieszczeń udostępnionych i wyposażonych przez szkoły, co było wymagane art. 12 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami, w efekcie korzystano z tych pomieszczeń bezumownie.

2. W okresie objętym kontrolą finansowanie świadczeń gwarantowanych realizowano na podstawie umowy nr 13-POZ01-16-00012-296 z NFZ. Corocznie do umowy zawierano aneksy uwzględniające zmiany¹⁰.

W zakresie udzielania ww. świadczeń nie dokonywano w kolejnych aneksach zmian, wskazując corocznie dostępność pielęgniarki szkolnej w gabinecie w Górnicy w godzinach od 8:00 do 15:35 (37 godzin 55 minut tygodniowo) oraz w gabinecie w Radlinie w godzinach od 8:00 do 15:00 (35 godzin tygodniowo).

(akta kontroli str. 77-85, 87-155)

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1427 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych.

⁹ Szczepienia ochronne realizowane zgodnie z zasadami określonymi w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi to świadczenia realizowane w gabinetach zabiegowych lekarza POZ (ust. 1 pkt 7 i ust. 2 pkt 5 załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych).

¹⁰ Aneks 2021 z 1 lutego 2021 r., aneks 2022 z 24 stycznia 2022 r., aneks nr 2023 z 13 stycznia 2023 r., aneks nr 2024 z 16 stycznia 2024 r.

Charakterystyka populacji uczniów objętych świadczeniami pielęgnarki szkolnej w szkołach, z którymi świadczeniodawca nawiązał współpracę w latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 według stanu na początek roku szkolnego (30 września) każdego roku oraz 2024/2025 (według stanu na 31 grudnia 2024 r.) przedstawiała się następująco:

1) SP w Górnice:

- liczba uczniów ogółem: 269, 269, 258 i 311;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: siedmiu w roku szkolnym 2024/2025;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu C: jeden w roku szkolnym 2024/2025.

2) SP w Radlinie:

- liczba uczniów ogółem: 143, 145, 127, 134;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 5, 2, 7, 6;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu B: 2 w roku szkolnym 2022/2023.

3) SP w Krajnie:

- liczba uczniów ogółem: 306, 316, 289, 365;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 13 w roku szkolnym 2024/2025.

4) SP w Woli Jachowej:

- liczba uczniów ogółem: 145, 139, 133, 161;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 4 w roku szkolnym 2024/2025.

5) SP w Skorzeszycach:

- liczba uczniów ogółem: 150, 153, 169, 198;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 3 w roku szkolnym 2021/2022 i 7 w roku szkolnym 2024/2025.

6) SP w Bęczkowie:

- liczba uczniów ogółem: 133, 135, 156, 137;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 2, 2, 1, 4;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu B: 1 w roku szkolnym 2021/2022 i 2 w roku szkolnym 2023/2024;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu C: 1 w roku szkolnym 2022/2023.

7) SP w Leszczynach :

- liczba uczniów ogółem: 142, 136, 127, 129;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 18, 27, 16, 17;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu B: 10, 5, 17, 9;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu C: 1, 4, 1, 6.

8) SP w Niestachowie:

- liczba uczniów ogółem: 153, 147, 137, 146;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 2, 3, 3, 5;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu C: 1 w roku szkolnym 2021/2022.

9) SP w Cedzynie:

- liczba uczniów ogółem: 294, 299, 293, 326;
- liczba uczniów z niepełnosprawnością typu A: 3, 2, 4, w roku szkolnym 2024/2025 – 0.

W żadnej ze szkół nie było klas sportowych, w SP w Leszczynach funkcjonowały oddziały integracyjne (np. w roku szkolnym 2023/2024 oprócz uczniów z niepełnosprawnościami uczęszczało do tych klas 117 innych uczniów).

(akta kontroli str. 156-164)

Na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹¹ dyrektorzy szkół przekazywali z początkiem września każdego roku do Zespołu listy uczniów w poszczególnych klasach z podaniem imienia i nazwiska ucznia oraz nr PESEL celem właściwej realizacji świadczeń przez pielęgniarki szkolne. Tzw. *lista aktywna* po weryfikacji była przekazywana do Oddziału NFZ dwa razy w roku (na początku marca i października), a także w przypadkach zmian osobowych na bieżąco.

Mimo że dyrektorzy szkół przekazywali w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 dane dotyczące liczby uczniów z niepełnosprawnościami (z wykorzystaniem zestawień wzorowanych na załączniku nr 25 do zarządzenia Nr 177/2019/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie warunków zawarcia i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej¹²) Zespół nie przekazywał rzetelnych danych do NFZ, co opisano w dalszej części *Wystąpienia pokontrolnego* oraz w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 165-223)

Stwierdzono także, że przekazywano do NFZ listy uczniów z uwzględnieniem uczniów, których rodzice zrezygnowali z opieki pielęgniarki szkolnej (złożyli tzw. sprzeciw). Przykładowo w roku szkolnym 2021/2022 dotyczyło to dziesięciu uczniów z sześciu szkół (SP w Radlinie, SP w Cedzynie, SP w Leszczynach, SP w Niestachowie, SP w Górnicy i SP w Krajnie).

(akta kontroli str. 261-341, 580-592)

NIK zauważa, że podmiot leczniczy nie może pobierać z NFZ środków na uczniów, którym nie udzielano świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej w szkołach. Zgodnie z § 5 pkt 2 lit. a umowy z NFZ świadczeniodawca obowiązany jest do gromadzenia i przekazywania celem rozliczenia realizacji umowy informacji o uczniach objętych przez świadczeniodawcę opieką pielęgniarki szkolnej w szkołach, z którymi nawiązał współpracę, w formie listy uczniów.

3. W Zespole w okresie objętym kontrolą zatrudnione były dwie pielęgniarki szkolne. Pielęgniarka szkolna zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Górnicy (od 1 lutego 2024 r. na czas określony) spełniała wymagania kwalifikacyjne określone w art. 5 ust. 1 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami.

(akta kontroli str. 224-228)

Fakt zmiany osoby realizującej świadczenia pielęgniarki szkolnej od dnia 1 lutego 2024 r. został przez Zespół zgłoszony do NFZ dopiero 3 marca 2024 r., o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pielęgniarka poprzednio zatrudniona w ramach umowy o pracę w Ośrodku Zdrowia w Górnicy (od 1 czerwca 2020 r. do 31 stycznia 2024 r.) posiadała wymagane kwalifikacje (tj. tytuł zawodowy pielęgniarstwa oraz ukończony kurs kwalifikacyjny dla pielęgniarek środowiskowych medycyny szkolnej).

(akta kontroli str. 229-233)

Pielęgniarka zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Radlinie uzyskała prawo wykonywania zawodu oraz ukończyła kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa środowiska, nauczania i wychowania. Pielęgniarka zatrudniona jest na umowę o pracę od 2010 r.

(akta kontroli str. 234-238)

Ogłędziny gabinetów wykorzystywanych przez pielęgniarki szkolne w obu Ośrodkach Zdrowia wykazały, że gabinety wyposażone były zgodnie z umową

¹¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 737.

¹² Zmienne Zarządzeniem Nr 79/2022/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie warunków zawarcia i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna, dalej: Zarządzenie Prezesa NFZ.

z NFZ i kolejnymi aneksami do tej umowy i zgodnie z ust. 4 pkt 1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych. Ponadto w gabinetach tych była dostępna przenośna apteczka pierwszej pomocy wyposażona zgodnie z ust. 4 pkt 2 ww. załącznika do rozporządzenia.

(akta kontroli str. 239-240, 241-242)

Oględziny pomieszczeń udostępnionych pielęgniarce szkolnej przez dyrekcje SP w Bęczkowie oraz SP w Leszczynach, wykazały, że były one wyposażone w sprzęt wymieniony w ust. 4 pkt 1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych. W gabinecie brak było stałej apteczki.

Jak oświadczyła uczestnicząca w oględzinach pielęgniarka szkolna, obsługuję jako pielęgniarka szkolna pięć szkół podstawowych, będąc każdego dnia w innej szkole. Każdego dnia rano zgłaszam się do Ośrodka Zdrowia w Radlinie, gdzie pobieram potrzebne mi danego dnia dokumenty oraz zabieram apteczkę pierwszej pomocy, w skład której wchodzi m.in. zestaw przeciwwstrząsowy. Jednym ze składników tego zestawu jest ADRENALINA WZF 0,1%, 1 mg/ml, roztwór do wstrzykiwań Adrenalinum. W apteczce zawsze znajdują się dwie ampułki tego specyfiku i mogą one, zgodnie z instrukcją, znajdować się poza lodówką przez 6 miesięcy. Po sześciu miesiącach ampułki są utylizowane, a do apteczki brane są kolejne. Opakowanie zbiorcze jest przechowywane w lodówce. Po zakończeniu pracy wracam do Ośrodka Zdrowia, gdzie zostawiam apteczkę i dokumenty, jeśli takie były wykorzystywane. W szkołach, poza moim gabinetem, apteczki znajdują się w pokojach nauczycielskich oraz w sali gimnastycznej.

(akta kontroli str. 243-245, 246-248)

4. Dostępność pielęgniarki szkolnej dla poszczególnych szkół w latach szkolnych 2021/2022 do 2024/2025 kształtowała się w następujący sposób:

Pielęgniarka szkolna zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Górninie udzielała świadczeń uczniom z czterech szkół (SP w Górninie, SP w Skorzeszycach, SP w Woli Jachowej oraz SP w Krajnie).

W każdej z wymienionych szkół pielęgniarka realizowała ww. opiekę przez jeden dzień w tygodniu w każdej z czterech szkół w wymiarze 7 godzin i 35 minut, pozostały dzień przeznaczając na opiekę nad uczniami w tej szkole, w której wynikała taka potrzeba, a mianowicie:

- a) w SP Górninie w latach szkolnych 2021/2022 do 2024/2025 (I półrocze) – liczącej średnio 270 uczniów w zasadzie zapewniono wymaganą dostępność gdyż zgodnie z ust. 2.3 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, minimalna dostępność powinna obejmować co najmniej dwa dni w tygodniu po cztery godziny, tj. osiem godzin, a pielęgniarka przeznaczała 7 godzin i 35 minut na opiekę w tej szkole;
- b) w SP w Skorzeszycach (liczącej średnio 168 uczniów) zapewniono wymaganą dostępność, gdyż zgodnie z pkt 2.4 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, minimalna dostępność powinna obejmować co najmniej jeden dzień w tygodniu przez cztery godziny;
- c) w SP w Woli Jachowej (liczącej średnio ok 150 uczniów) zapewniono wymaganą dostępność, gdyż zgodnie z pkt 2.4 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, minimalna dostępność powinna obejmować co najmniej jeden dzień w tygodniu przez cztery godziny);
- d) SP w Krajnie liczącej średnio w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 ok. 300 uczniów, zaś w roku szkolnym 2024/2025 365 uczniów (w tym 13 uczniów z niepełnosprawnością typu A), zapewniono wymaganą dostępność poza rokiem szkolnym 2024/2025, gdy powinna być wyższa i wynosić 12 godzin tygodniowo, tj. co najmniej trzy razy w tygodniu po

4 godziny zgodnie z kryteriami określonymi w ust. 2.1 lit a i ust. 2.2 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych.

Z uwagi na to, że pielęgniarka mogła dodatkowo dzień przeznaczyć na opiekę nad uczniami z tej szkoły, NIK nie formułuje nieprawidłowości w tej sprawie.

Pielęgniarka szkolna zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Radlinie, udzielała świadczeń uczniom z pozostałych pięciu szkół (SP w Radlinie, SP w Leszczynach, SP w Niestachowie, SP w Bęczkowie oraz SP w Cedzynie), z wykorzystaniem pomieszczeń udostępnionych przez szkoły. W każdej z wymienionych szkół pielęgniarka realizowała ww. opiekę przez jeden dzień w tygodniu (tj. 7 godzin), a mianowicie:

- a) SP w Radlinie, liczącej średnio 140 uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami zapewniono wymaganą dostępność ust. 2.4 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, która powinna wynosić cztery godziny tygodniowo;
- b) SP w Leszczynach liczącej średnio 135 uczniów (w tym ponad 15 uczniów z niepełnosprawnością typu A, 10 z niepełnosprawnością typu B i od 1 do 6 uczniów z niepełnosprawnością typu C) nie zapewniono wymaganej dostępności, gdyż powinna ona wynosić co najmniej osiem godzin tygodniowo (dwa razy w tygodniu po cztery godziny), zaś przy uwzględnieniu niepełnosprawności uczniów i funkcjonowania klas integracyjnych, tj. z zastosowaniem kryteriów określonych w ust. 2.1 pkt 2 lit a i ust. 2.3 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych – ok. 12 godzin;
- c) SP w Niestachowie liczącej średnio 145 uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami została zapewniona minimalna dostępność określona na podstawie pkt 2.1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych;
- d) SP w Bęczkowie liczącej średnio 140 uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami została zapewniona minimalna dostępność określona na podstawie pkt 2.1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych;
- a) SP w Cedzynie liczącej średnio 297 uczniów, a w roku szkolnym 2024/2025 326 uczniów, w tym w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 średnio trzech uczniów z niepełnosprawnościami; nie została zapewniona wymagana minimalna dostępność gdyż zgodnie z ust. 2.1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych powinna wynosić minimum osiem godzin (dwa razy w tygodniu po cztery godziny), zaś z zastosowaniem kryteriów przeliczeniowych dla szkół, w których byli uczniowie z niepełnosprawnościami, określonych w ust. 2.1 pkt 2 lit a i ust. 2.3 części III załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia, minimalna dostępność powinna wynosić ok. 13 godzin.

NIK zauważa, że w czterech szkołach nie zapewniono właściwego sposobu sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami, gdyż pielęgniarka dostępna była w tych szkołach tylko przez jeden dzień w tygodniu, mimo że zgodnie z ust. 2.2 i 2.3 załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych w szkołach liczących od 400 do 499 uczniów powinna być dostępna trzy razy w tygodniu, zaś w szkołach liczących od 251-399 uczniów dwa razy w tygodniu.

Stwierdzono, że w większości szkół (siedmiu) stworzono warunki do zapewnienia dostępności pielęgniarki szkolnej na co najmniej minimalnym poziomie wymaganym przepisami. W SP w Leszczynach (w szkole tej funkcjonowały oddziały integracyjne) oraz w SP w Cedzynie dostępność ta nie była wystarczająca co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2021/2022 na realizację świadczeń POZ w zakresie pielęgniarstwa szkolnego (w tym profilaktyki fluorkowej) Zespół otrzymał w ramach umowy z NFZ kwotę 147 813,99 zł przy stawce kapitałowej dla każdego ucznia wynoszącej 7,51 zł do lutego 2022 r., zaś od marca do czerwca 2022 r. – 7,85 zł, zaś od lipca 2022 r. – 8,35 zł. Wydatki osobowe wyniosły 235 768,15 zł (w tym 1200 zł wydatki ryczałtowe na dojazdy pielęgniarek do szkół), koszt związany z funkcjonowaniem gabinetu medycyny szkolnej 1200 zł, wynik wyniósł minus 67 820,14 zł.

W roku szkolnym 2022/2023 na realizację świadczeń POZ w zakresie pielęgniarstwa szkolnego Zespół otrzymał w ramach umowy z NFZ kwotę 168 988,20 zł przy stawce kapitałowej dla każdego ucznia wynoszącej 8,35 zł do czerwca 2023 r., zaś od lipca 2023 r. – 8,90 zł. Wydatki osobowe wyniosły 239 697,10 zł (w tym 1200 zł wydatki ryczałtowe na dojazdy pielęgniarek do szkół), koszt związany z funkcjonowaniem gabinetu medycyny szkolnej 1200 zł, wynik wyniósł minus 71 908,90 zł.

W roku szkolnym 2023/2024 na realizację świadczeń POZ w zakresie pielęgniarstwa szkolnego Zespół otrzymał w ramach umowy z NFZ kwotę 189 413,59 zł przy stawce kapitałowej dla każdego ucznia wynoszącej 8,90 zł do czerwca 2024 r., zaś od lipca 2024 r. – 9,73 zł. Wydatki osobowe wyniosły 305 260,37 zł (w tym 1200 zł wydatki ryczałtowe na dojazdy pielęgniarek do szkół), koszt związany z funkcjonowaniem gabinetu medycyny szkolnej 1200 zł, wynik wyniósł minus 117 046,78 zł.

W latach 2021/2022-2023/2024 wysokość finansowania świadczeń pielęgniarstwa szkolnego realizowanego na podstawie umowy z NFZ wyniosła 506,2 tys. zł, po uwzględnieniu kosztów udzielenia tych świadczeń, strata na tej działalności wyniosła (minus) 256,8 tys. zł, co oznacza że środki z NFZ pozwoliły na sfinansowanie ok. 49% poniesionych wydatków przez Zespół.

Tak wysoka strata wynikała m.in. z przekazywania do NFZ niezetelnych danych dotyczących liczby i charakterystyki uczniów objętych świadczeniami. Nie uwzględniano bowiem m.in. niepełnosprawności uczniów. Dotyczyło to:

W roku szkolnym 2021/2022:

- od września do grudnia 2021 r. – 23 uczniów z niepełnosprawnością typu A; 11 uczniów z niepełnosprawnością typu B i jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C,
- od stycznia do sierpnia 2022 r. – 3 uczniów z niepełnosprawnością typu A, 20 – B i jednego ucznia - C.

Stawka kapitałowa w odniesieniu do tych uczniów z zastosowaniem współczynników korygujących określonych w § 27 (§ 35 ust. 2) Zarządzenia Prezesa NFZ (37,55 zł; 70,60 zł i 187,75 od września 2021 do marca 2022 r., 39,25 zł, 73,59 zł i 196,25 zł od kwietnia do czerwca oraz 41,75 zł, 78,49 zł i 208,75 zł od lipca do sierpnia), co skutkowało nieotrzymaniem przez Zespół łącznie 20 573,88 zł, w tym 10 297,28 zł (typ A), 8 048,92 zł (typ B) i 2 227,68 zł (typ C).

W roku szkolnym 2022/2023:

- od września do grudnia 2022 r. dotyczyło to 30 uczniów z niepełnosprawnością typu A, od stycznia do sierpnia 2023 r. 35 uczniów z niepełnosprawnością typu A,
- od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. 10 uczniów z niepełnosprawnością typu B;
- od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C.

Stawka kapitałowa w odniesieniu do tych uczniów z zastosowaniem współczynników korygujących określonych w Zarządzeniu Prezesa NFZ (styczeń-

marzec 37,55 zł; 70,60 zł i 187,75 zł, kwiecień-czerwiec 39,25 zł, 73,79 zł; 196,25 zł, lipiec-grudzień 41,75 zł, 78,49 zł, 208,75 zł, 222,50 zł), co skutkowało nieotrzymaniem przez Zespół łącznie 24 462,88 zł, w tym 13 514 zł (typ A), 8 509,2 zł (typ B) i 2 439,68 zł (typ C).

W roku szkolnym 2023/2024:

- od września do grudnia 2023 r. dotyczyło to 35 uczniów z niepełnosprawnością typu A,
- od stycznia do sierpnia 2024 r. 29 uczniów z niepełnosprawnością typu A;
- od września do grudnia 2023 r. 29 uczniów z niepełnosprawnością typu A, 13 uczniów z niepełnosprawnością typu B.
- od września 2023 do sierpnia 2024 r. dotyczyło to jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C.

Stawka kapitacyjna w odniesieniu do tych uczniów z zastosowaniem współczynników korygujących określonych w Zarządzeniu Prezesa NFZ (dla uczniów z niepełnosprawnością typu A - 44,50 zł w okresie wrzesień 2023-czerwiec 2024 r., 46,85 zł w okresie lipiec-sierpień 2024 r., typ B odpowiednio 83,66 zł i 91,46 zł, typ C odpowiednio 222,50 zł i 243,25 zł). W roku szkolnym 2023/2024 Zakład nie otrzymał łącznie 25 323,56 zł, w tym 11 773,86 zł (typ A), 10 946,66 zł (typ B) i 2603,04 zł (typ C).

Należy także zaznaczyć, że zgodnie z Zarządzeniem Prezesa NFZ, stawka kapitacyjna na każdego ucznia klasy integracyjnej funkcjonującej w szkołach ogólnodostępnych powinna zostać zwiększona z uwzględnieniem wskaźnika 1,7. Uwzględniając informacje składane przez dyrektora SP w Leszczynach w załącznik nr 25 do Zarządzenia Prezesa NFZ, w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 31 grudnia 2024 r.) podwyższona stawka mogłaby dotyczyć odpowiednio 114, 100, 117 i 97 uczniów, co oznacza że było możliwe uzyskanie dodatkowe finansowania wynoszącego odpowiednio: 7325,64 zł; 7091 zł; 8882,87 zł, 2697 zł, tj. w sumie ok. 25 996,50 zł¹³.

(akta kontroli str. 169, 180,191, 203, 213, 223)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor Zespołu dokonała aktualizacji aneksu do umowy z NFZ o udzielanie świadczeń gwarantowanych POZ (załącznik nr 2 Harmonogram-Zasoby) dopiero w marcu 2025 r., mimo że zmiana na stanowisku pielęgniarki szkolnej nastąpiła od 1 lutego 2024 r.

Zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 załącznika do rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej¹⁴, świadczenia są udzielane osobiście przez osoby wykonujące zawody medyczne zgodnie z harmonogramem, a zmiany w harmonogramie dotyczące osób realizujących świadczenia wymagają zgłoszenia Prezesowi Funduszu albo dyrektorowi oddziału wojewódzkiego Funduszu, z którym świadczeniodawca zawarł umowę, najpóźniej w dniu poprzedzającym ich powstanie albo w przypadkach losowych, niezwłocznie po zaistnieniu zdarzenia.

(akta kontroli str. 222-233, 835-837)

¹³ Dane te zostały podane szacunkowo, gdyż przedstawione przez Dyrektora SP w Leszczynach liczebności klas wg stanu na początek marca i października lat 2021-2024 nie uwzględniały ewentualnych zmian w trakcie roku szkolnego.

¹⁴ Dz. U. z 2025 r. poz. 400.

Dyrektor Zespołu wyjaśniła: zmiana na stanowisku pielęgniarki szkolnej w szkołach podlegających pod Ośrodek Zdrowia w Górnio, tj. SP Górnio, SP Krajno, SP Skorzeszyce, SP Wola Jachowa nastąpiła z dniem 1 lutego 2024 r. Panią DS. zastąpiła na tym stanowisku Pani TG. Z powodu całkowitej zmiany specyfiki pracy oraz konieczności przekazania dużej ilości dokumentacji, pielęgniarka Pani DS. do końca roku 2024 wdrażała w nowe obowiązki pielęgniarkę – Panią TG, a tym samym widniała w umowie z Narodowym Funduszem Zdrowia w zasobach, jako pielęgniarka szkolna. Od stycznia 2025 r. Pani TG jest samodzielnie odpowiedzialna za medycynę szkolną w wyżej wymienionych szkołach.

(akta kontroli str. 834, 835-837)

2. Główna księgowa i Dyrektor Zespołu przekazywały do NFZ w okresie objętym kontrolą nierzetelne dane dotyczące liczby i charakterystyki uczniów objętych świadczeniami pielęgniarki szkolnej, gdyż nie uwzględniono niepełnosprawności uczniów oraz uczęszczania uczniów z SP w Leszczynach do klas integracyjnych. A mianowicie:

a) w roku szkolnym 2021/2022 nie wskazano, że od września do grudnia 2021 r. objęto opieką 23 uczniów z niepełnosprawnością typu A; 11 uczniów z niepełnosprawnością typu B i jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C, zaś od stycznia do sierpnia 2022 r. trzech uczniów z niepełnosprawnością typu A, 20 – B i jednego ucznia – C. Do klas integracyjnych uczęszczało 114 uczniów z SP w Leszczynach¹⁵;

b) w roku szkolnym 2022/2023 nie wskazano, że od września do grudnia 2022 r. objęto opieką 30 uczniów z niepełnosprawnością typu A, od stycznia do sierpnia 2023 r. – 35 uczniów z niepełnosprawnością typu A; od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. – 10 uczniów z niepełnosprawnością typu B; od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C. Do klas integracyjnych uczęszczało 100 uczniów z SP w Leszczynach;

c) w roku szkolnym 2023/2024 nie wskazano, że od września do grudnia 2023 r. objęto opieką 35 uczniów z niepełnosprawnością typu A, od stycznia do sierpnia 2024 r. 29 uczniów; od września do grudnia 2023 r. 29 uczniów z niepełnosprawnością typu A, 13 uczniów z niepełnosprawnością typu B; od września 2023 do sierpnia 2024 r. dotyczyło to jednego ucznia z niepełnosprawnością typu C. Do klas integracyjnych uczęszczało 117 uczniów z SP w Leszczynach;

d) w roku szkolnym 2024/2025 (I półrocze) nie wskazano, że objęto opieką 63 uczniów z niepełnosprawnością typu A, dziewięciu uczniów z niepełnosprawnością typu B i ośmiu uczniów z niepełnosprawnością typu C. Do klas integracyjnych uczęszczało 97 uczniów z SP w Leszczynach;

Zgodnie z § 12 pkt 3 i 4 zarządzenia Prezesa NFZ informację o liczbie uczniów objętych przez świadczeniodawcę opieką pielęgniarki szkolnej, świadczeniodawca przekazuje w Oddziale Funduszu dwukrotnie (w marcu i w październiku) w każdym roku, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 25 do zarządzenia, odpowiednio w terminach do 7 marca oraz 7 października. Przekazana informacja stanowi podstawę do finansowania świadczeń za dany okres sprawozdawczy.

Skutkiem tej nieprawidłowości było zaniżenie finansowania przez NFZ świadczeń udzielanych przez pielęgniarki szkolne w dziewięciu szkołach, w których uczniów objęto opieką zdrowotną. Zgodnie bowiem z Zarządzeniem Prezesa NFZ, finansowanie świadczeń pielęgniarki szkolnej realizowane jest na podstawie

¹⁵ Według stanu na 30 września 2021 r. i 1 marca 2022 r.

rocznej stawki kapitacyjnej, która jest korygowana z zastosowaniem współczynnika odpowiedniego dla typu szkoły, do której uczęszcza uczeń i jego charakterystyki zdrowotnej. W odniesieniu do uczniów klasy integracyjnej w szkole typu I (typ ucznia I.2) o współczynnik 1,7; dla uczniów z niepełnosprawnością typu A w klasie ogólnej szkoły typu – współczynnik 5; dla uczniów z niepełnosprawnością typu B w klasie ogólnej szkoły typu I albo oddziale (klasie) specjalnej w takiej szkole o współczynnik 9,4; dla uczniów z niepełnosprawnością typu C w klasie ogólnej szkoły typu I albo oddziale (klasie) specjalnej w takiej szkole o współczynnik 25 (typ ucznia I.3A, I.3B i I.3C).

W roku szkolnym 2021/2022 Zespół nie otrzymał łącznie 20 573,88 zł, w tym 10 297,28 zł (typ A), 8 048,92 zł (typ B) i 2 227,68 zł (typ C); w roku szkolnym 2022/2023 nie otrzymał łącznie 24 462,88 zł, w tym 13 514,14 zł (typ A), 8 509,2 zł (typ B) i 2 439,68 zł (typ C); w roku szkolnym 2023/2024 nie otrzymał łącznie 25 323,56 zł, w tym 11 773,86 zł (typ A), 10 946,66 zł (typ B) i 2 603,04 zł (typ C), w I półroczu roku szkolnego 2024/2025 (od września do grudnia 2024 r.) 20 222,76 zł, w tym 9 807,84 zł (typa); 2 942,28 zł (typ B); 7 472,64 zł (typ C).

W sumie w kontrolowanym okresie Zespół nie otrzymał z tego tytułu kwoty 90 583,08 zł. W odniesieniu do lat szkolnych 2021/2022-2024/2025 (do 31 grudnia 2024 r.) podwyższona stawka dotyczyła odpowiednio 114, 100, 117 i 97 uczniów z SP w Leszczynach, co oznacza że było możliwe uzyskanie dodatkowego wynoszącego ok. 26 tys. zł.

(akta kontroli str. 161-223, 576-622, 883)

Główna Księgowa z upoważnienia Dyrektora wyjaśniła: *Zespół Ośrodków Zdrowia w Górnem informuje, iż fakt posiadania przez ucznia, będącego pod opieką pielęgniarki szkolnej, orzeczenia o niepełnosprawności omyłkowo nie został odnotowany w dokumentacji. W wyniku czego informacja ta nie została przekazana do Narodowego Funduszu Zdrowia.*

(akta kontroli str. 884)

3. Nie zapewniono minimalnej wymaganej przepisami dostępności pielęgniarki szkolnej w dwóch szkołach, a mianowicie:

a) w SP w Leszczynach, liczącej w okresie objętym kontrolą od 127 do 142 uczniów, tym od 16 do 27 uczniów z niepełnosprawnością typu A; od 8 do 17 z niepełnosprawnością typu B oraz od jednego do sześciu uczniów z niepełnosprawnością typu C zapewniono dostępność pielęgniarki w wymiarze siedmiu godzin przez jeden dzień w tygodniu, podczas gdy minimalna dostępność dla tej szkoły powinna wynosić dwa razy w tygodniu po cztery godziny, tj. osiem godzin (zgodnie z ust. 2.3 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych), zaś zalecana dostępność z uwagi na to, że w szkole byli uczniowie z niepełnosprawnościami (zgodnie z ust. 2.1 pkt 2 lit. a ww. przepisów) – 12 godzin;

b) w SP w Cedzynie zapewniono dostępność pielęgniarki w wymiarze siedmiu godzin przez jeden dzień w tygodniu podczas gdy minimalna dostępność dla tej szkoły powinna wynosić dwa razy w tygodniu po cztery godziny (osiem godzin), zaś zalecana dostępność z uwagi na to, że w szkole byli uczniowie z niepełnosprawnościami (zgodnie z ust. 2.1 pkt 2 lit. a ww. przepisów) – 13 godzin.

(akta kontroli str. 158-223)

Dyrektor Zespołu wyjaśniła: *biorąc pod uwagę treść umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia, godziny pracy poszczególnych pielęgniarek w gabinecie szkolnym OZ Górno oraz gabinecie szkolnym OZ Radlin są zgodne z załącznikiem nr*

1 do umowy o udzielaniu świadczeń gwarantowanych. Ilość godzin przepracowanych w tygodniu przez pielęgniarkę szkolną we wszystkich szkołach podlegających pod OZ Radlin i OZ Górnio jest wystarczająca i zgodna z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (...).

W dalszej części wyjaśnień Dyrektor Zespołu przedstawiła wyliczenia, z których wynikało, że pielęgniarka szkolna, zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Radlinie w ramach etatu (35 godzin tygodniowo) obejmowała opieką od 862 do 872 uczniów, co było zgodne z ust. 2.1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, zgodnie z którym w ramach jednego etatu przeliczeniowego pielęgniarka szkolna powinna objąć opieką od 880 do 1100 uczniów. Z przedstawionych danych wynikało, że w roku szkolnym 2021/2022 pielęgniarka ta obejmowała opieką 865 uczniów (w tym 21 z niepełnosprawnością typu A, 11 z niepełnosprawnością typu B i jednego z niepełnosprawnością typu C); w roku szkolnym 2022/2023 – 862 uczniów, w tym 42 z niepełnosprawnością typu A, siedmiu z niepełnosprawnością typu B i siedmiu z niepełnosprawnością typu C; w roku szkolnym 2023/2024 – 838 uczniów, w tym 31 z niepełnosprawnością typu A i 19 z niepełnosprawnością typu B; w roku szkolnym (I półrocze) 2024/2025 – 872 uczniów, w tym 35 z niepełnosprawnością typu A, dziewięciu z niepełnosprawnością typu B i sześciu z niepełnosprawnością typu C.

(akta kontroli str. 258-260)

Główna Księgowa Zespołu z upoważnienia Dyrektora wyjaśniła: *Biorąc pod uwagę ilość dzieci objętych opieką pielęgniarki szkolnej w Szkole Podstawowej w Leszczynach, w tym ilość dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, godziny pracy pielęgniarki medycyny szkolnej w sposób niewielki odbiegają od wymogów stawianych przez Ministra Zdrowia w ww. rozporządzeniu. Sytuacja ta jest spowodowana faktem, iż ilość dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w ostatnich 3 latach gwałtownie wzrosła. Wynika to z faktu, iż szkoła w Leszczynach ukierunkowała swój rozwój na opiekę nad dziećmi z orzeczeniami o niepełnosprawności w klasach integracyjnych. ZOZ w Górnio podjął szereg starań w kierunku zatrudnienia dodatkowej pielęgniarki posiadającej uprawnienia pozwalające na pracę w gabinecie medycyny szkolnej, jednak trudna sytuacja na rynku pracy sprawia, iż poszukiwania te, do chwili obecnej, okazały się nieskuteczne.*

(akta kontroli str. 638)

Wyjaśnienia Dyrektora Zespołu nie mogą zostać uwzględnione, gdyż zgodnie z § 33 Zarządzenia Prezesa NFZ, liczba uczniów objęta opieką przez jedną pielęgniarkę szkolną powinna być ustalana odpowiednio do typów szkół określonych w części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych, zgodnie z zasadami określonymi w tych przepisach dla wymaganej dostępności personelu. Dlatego nie jest uzasadnione traktowanie, przy planowaniu dostępności, pięciu szkół podstawowych jako jednej dużej szkoły, która przykładowo w roku szkolnym 2024/2025 (I półrocze) liczyłaby 872 uczniów (w tym 50 uczniów z niepełnosprawnościami) i stosowanie kryterium dostępności określonego w ust. 2.1. pkt 1 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych. Nie jest to uzasadnione także z tej przyczyny, że w odniesieniu do szkół, do których uczęszczali uczniowie z niepełnosprawnością należy zastosować kryteria dostępności określone w ust. 2.1 pkt 2 ww. rozporządzenia, z których wynika konieczność zapewnienia znacznie większej liczby godzin dostępności (ponad 50 godzin).

Zespół działał na podstawie umowy z NFZ oraz wymaganych dokumentów. Świadczenia realizowały pielęgniarki szkolne, które posiadały odpowiednie

kwalifikacje. W siedmiu z dziewięciu szkół, których uczniów objęto opieką zdrowotną zapewniono wymaganą dostępność pielęgniarki szkolnej. W okresie objętym kontrolą przekazywano do NFZ nierzetelne dane dotyczące liczby uczniów z niepełnosprawnościami objętych opieką zdrowotną oraz liczby uczniów w klasach integracyjnych. Skutkiem tej nieprawidłowości było znaczne zaniżenie finansowania tych świadczeń (116 435,35 zł).

Stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą niedokonania w wymaganym terminie aktualizacji aneksu do umowy z NFZ w zakresie danych pielęgniarki udzielającej świadczeń w szkołach.

OBSZAR 2. Udzielanie świadczeń z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami

Opis stanu faktycznego

1. Badaniami w ramach tego obszaru objęto dokumentację uczniów, którzy uczęszczali w roku szkolnym 2023/2024 do klasy siódmej pięciu szkół, którymi opiekowała się pielęgniarka zatrudniona w Ośrodku Zdrowia w Radlinie tj.: SP w Cedzynie, SP w Leszczynach, SP w Radlinie, SP w Niestachowie oraz SP w Bęczkowie.

Analiza dokumentacji medycznej tych uczniów wykazała, że prawie wszystkich uczniów objęto testami przesiewowymi w klasie III, V i VII (poza jednym uczniem, który realizował indywidualne nauczanie w domu), a mianowicie:

- w SP w Cedzynie objęto testami przesiewowymi w klasie VII wszystkich 36 uczniów. Ta sama grupa w klasie V liczyła 32 dzieci, wszystkim wykonano testy przesiewowe, natomiast w klasie III grupa liczyła 35 dzieci i wszystkim wykonano testy przesiewowe.

- w SP w Bęczkowie klasa VII liczyła 14 dzieci i wszystkim wykonano testy przesiewowe, w klasach V i III grupa liczyła po 15 dzieci, wszystkie zostały objęte testami przesiewowymi.

- w SP w Radlinie – liczba dzieci w klasie VII wynosiła 9, wszystkim wykonano testy przesiewowe, w klasach V i III grupa liczyła po 10 dzieci i wszystkie zostały objęte testami przesiewowymi.

- w SP w Leszczynach – w klasie VII, V i III grupa liczyła 13 dzieci i wszystkie zostały objęte testami przesiewowymi.

- w SP w Niestachowie – w klasie VII grupa liczyła 10 dzieci, testy przesiewowe zostały przeprowadzone u dziewięciorga dzieci, u jednego ucznia objętego nauczaniem indywidualnym – badania nie wykonano, w klasie V grupa liczyła dziewięcioro dzieci, u jednego ucznia objętego badaniem nie wykonano, w klasie III grupa liczyła 7 dzieci, badanie przeprowadzono u sześciorga, bowiem jeden z uczniów przed rozpoczęciem drugiego semestru zmienił szkołę.

We wszystkich objętych badaniem szkołach testy zostały przeprowadzone w pełnym zakresie przewidzianym dla danej grupy wiekowej.

(akta kontroli str. 623)

NIK zauważa, że uczeń objęty nauczaniem indywidualnym powinien mieć przeprowadzone testy przesiewowe i należało sporządzić kartę badania bilansowego. Organizacja procesu kształcenia w domu nie zwalnia dyrektora szkoły z umożliwienia uczniowi udziału w życiu szkoły, a pielęgniarki szkolnej z realizacji obowiązkowych testów przesiewowych. Zgodnie bowiem z § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży¹⁶, dyrektor

¹⁶ Dz. U. z 2023 r., poz. 2468, ze zm.

jest zobowiązany do organizacji różnych form uczestniczenia dziecka lub ucznia w życiu szkolnym. Niepełnosprawność ucznia nie może stanowić ograniczenia w realizacji przysługujących mu świadczeń gwarantowanych, o których mowa w ust. 2 części I załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych. W *Standardach postępowania i metodyki pracy pielęgniarki szkolnej*¹⁷ wskazano metodykę przeprowadzenia testów przesiewowych i postępowania poprzemiesiewowego dla tej grupy uczniów.

Analiza realizacji profilaktyki fluorkowej przeprowadzona na podstawie dokumentacji uczniów klasy VI w roku szkolnym 2024/2025 i lat wcześniejszych tej samej klasy wykazało, że wszyscy uczniowie, których rodzice wyrazili zgodę na przeprowadzenie tego zabiegu mieli przeprowadzone co najmniej cztery fluoryzacje, a mianowicie odnośnie:

- SP w Cedzynie – do klasy VIA uczęszczało 22 uczniów i do klasy VIB uczęszczało 20 uczniów, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja; liczebność obu klas w roku szkolnym 2023/2024 (klasa V) była taka sama, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja; w klasie IV klasa A liczyła 21 uczniów, klasa B 19 uczniów, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja; w klasie III klasa A liczyła 20 uczniów, klasa B liczyła 16 uczniów, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja; w klasie II klasa A liczyła 20 uczniów, klasa B liczyła 17 uczniów, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja; w klasie I klasa A liczyła 20 uczniów, klasa B liczyła 16 uczniów, u wszystkich uczniów z obu klas została wykonana fluoryzacja.

- SP w Bęczkowie – do klasy VI uczęszczało 12 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja, do klasy V i IV uczęszczało 13 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja, do klasy III, II i I uczęszczało 14 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja.

- SP w Radlinie – do klasy VI uczęszczało 13 uczniów, fluoryzacja została wykonana u 10 uczniów, rodzice trzech uczniów nie wyrazili zgody na fluoryzację, do klasy V uczęszczało 14 uczniów, fluoryzację przeprowadzono u 11 uczniów, rodzice trzech uczniów nie wyrazili zgody na fluoryzację, do klasy IV i III uczęszczało 12 uczniów, fluoryzację przeprowadzono u dziewięciu uczniów, rodzice trzech uczniów nie wyrazili zgody na fluoryzację; do klasy II i I uczęszczało 13 uczniów, fluoryzację przeprowadzono u 11 uczniów, rodzice dwóch uczniów nie wyrazili zgody na fluoryzację.

- SP w Leszczynach – do klasy VI i V uczęszczało 18 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja, do klasy IV, III i II uczęszczało 17 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja; do klasy I uczęszczało 15 uczniów, u wszystkich uczniów została wykonana fluoryzacja.

- SP w Niestachowie – do klasy VI uczęszczało 17 uczniów, fluoryzacja została przeprowadzona u 16 uczniów, rodzice jednego ucznia nie wyrazili zgody na fluoryzację, do klasy V uczęszczało 17 uczniów, fluoryzacja została przeprowadzona u 16 uczniów, poza jednym uczniem wymienionym wyżej, do klasy IV uczęszczało 16 uczniów, fluoryzacja została przeprowadzona u 15 uczniów, rodzice jednego ucznia nie wyrazili zgody na fluoryzację, do klasy III, II i I uczęszczało po 17 uczniów, fluoryzacja została przeprowadzona u 16 uczniów.

(akta kontroli str. 624)

¹⁷ Opracowanych w Instytucie Matki i Dziecka w Warszawie, str. 13-21.

Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez pielęgniarki szkolne, testy przesiewowe wykonywane były w pomieszczeniach udostępnionych na terenie szkoły. Tydzień przed planowanym badaniem ustalana była z dyrektorem szkoły i wychowawcą klasy data, kiedy będzie możliwe przeprowadzenie tych testów. Po uzgodnieniu terminu informowani byli o nim uczniowie, a wychowawca klasy powiadamiał rodziców. W wyznaczonym terminie uczniowie pojedynczo przychodzili do gabinetu pielęgniarki w szkole, gdzie przeprowadzono pomiary odpowiednie do wieku i klasy, w której uczeń się uczy. Badanie trwało około pięć minut i przeprowadzane było na lekcji np. plastyki, muzyki, godziny wychowawczej. Termin fluoryzacji ogłaszany był w szkole przez pielęgniarkę w klasach I-VI, a wychowawcy klas informowali rodziców. Dodatkowo wywieszane były ogłoszenia umieszczane na tablicach informacyjnych w szkołach.

(akta kontroli str. 625-626, 627-631)

2. Część uczniów, których dokumentację poddano szczegółowej analizie, wymagała szczególnego wsparcia z uwagi na choroby przewlekłe lub niepełnosprawności, a mianowicie dotyczyło to: 13 uczniów z SP w Cedzynie; ośmiu uczniów z chorobami przewlekłymi i prawie 30 uczniów z niepełnosprawnościami z SP w Leszczynach; czworga uczniów z SP w Bęczkowie; trojga uczniów z SP w Niestachowie oraz sześciorga uczniów z SP w Radlinie. We wszystkich przypadkach uczniowie byli objęci opieką poradni specjalistycznych odpowiednich dla schorzenia.

(akta kontroli str. 632-637, 638-643)

Pielęgniarka szkolna prowadziła działania w zakresie poradnictwa czynnego dla następujących uczniów:

- SP w Cedzynie: w odniesieniu do 13 uczniów z wadą wzroku, skoliozą, koślawością stóp, wadą wzroku, Zespołem Aspergerem, prowadzone były okresowe kontrole (poza jednym uczniem który realizował nauczanie indywidualne);
- SP w Bęczkowie - w odniesieniu do pięciorga uczniów (z wadą wzroku, z nadwagą, koślawością stóp, płaskostopiem) prowadzono okresowe kontrole;
- SP w Radlinie - prowadzono okresowe kontrole w odniesieniu do sześciorga uczniów: z zaburzeniami wzrostu, wadą wzroku, wadą postawy oraz niską wagą, płaskostopiem i chorobami skóry;
- SP w Niestachowie - opieką objęto większość uczniów (poza uczniem realizującym nauczanie indywidualne);
- SP w Leszczynach dokumentacja medyczna uczniów wybranych do próby wskazała, że tylko część z nich objęto okresowymi kontrolami. Należy zaznaczyć, że większość klas funkcjonujących w szkole to klasy integracyjne, do których uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 34 uczniów z niepełnosprawnościami (w tym 16 uczniów typu A, 17 typu B i uczniów z niepełnosprawnością typu C), którym pielęgniarka mogła poświęcić tylko jeden dzień w tygodniu, opieką czynną objęto tylko 18 uczniów z tej grupy (53%), którym udzielono po jednej poradzie w roku.

(akta kontroli str. 644-649)

3. Przeprowadzone w trakcie kontroli analizy dokumentacji uczniów klasy VII w roku szkolnym 2023/2024, wykazały, że 34 uczniów otrzymało pozytywny wynik badań przesiewowych, z czego w pięciu przypadkach problemy zdrowotne ucznia wyszły na jaw dopiero w wyniku tych badań. Z tej grupy wybrano próbę 10 uczniów wymagających zintegrowanego wsparcia w zakresie działań podejmowanych przez pielęgniarki szkolne w odniesieniu do informowania,

współpracy z rodzicami, nauczycielami, dyrekcją szkoły oraz monitorowania efektów tych działań.

Wśród działań podejmowanych przez pielęgniarkę szkolną dotyczących ww. uczniów wymienić należy:

- zgłaszanie problemu wychowawcy klasy – 10 przypadków,
- rozmowa z rodzicami ucznia – 10 przypadków,
- zalecenie konsultacji z lekarzem – 10 przypadków.

Wśród działań monitorujących efekty działań wymienić należy:

- rozmowy indywidualne i pogadanki z klasą – osiem przypadków,
- rozmowy z rodzicami -
- analiza kart badania profilaktycznego

(akta kontroli str. 650-651, 652)

Dyrektor wyjaśniła: *Dyrektor Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnice informuje, iż pielęgniarka medycyny szkolnej sprawuje profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami danej szkoły realizując swoje zadania w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (DZ.U. z 2023r. poz. 1427). Rozporządzenie to dokładnie precyzuje zadania pielęgniarki szkolnej, m.in. przygotowuje dzieci do badań bilansowych, wykonuje testy przesiewowe i interpretuje je, prowadzi postępowanie poprzewiewowe, prowadzi opiekę na dzieckiem chorym i niepełnosprawnym w szkole, realizuje świadczenia na zlecenie lekarza POZ, jest doradcą dla dyrektora szkoły m.in. w kwestii żywienia dzieci. Wszystkie te zadania są realizowane w gabinetach medycyny szkolnej, będących pod opieką OZ Radlin i OZ Górnice w sposób ciągły i rzeczywisty. Głównym śladem pracy pielęgniarki szkolnej są wpisy w kartach zdrowia ucznia oraz prowadzonej dokumentacji medycznej. Uczniowie, którzy uzyskali pozytywny wynik w testach przesiewowych otrzymują dodatkową informację, kierowaną do lekarza POZ, umieszczoną w karcie zdrowia ucznia. Pielęgniarka szkolna, w ramach swoich kompetencji i obowiązków uczestniczy w Szkole Podstawowej w Bęczkowie, w przygotowywaniu jadłospisu dla dzieci. Kuchnia znajdująca się na terenie szkoły świadczy usługę cateringową dla dzieci uczęszczających do pozostałych szkół znajdujących się pod opieką OZ Radlin. Część zadań wykonywanych przez pielęgniarki medycyny szkolnej nie zostało odnotowanych w dokumentacji. Należy zaznaczyć, iż przepisy prawa nie określają konieczności oraz sposobu prowadzenia dokumentacji czynności pielęgniarskich w gabinetach medycyny szkolnej. Dyrektor Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnice zobowiązał pielęgniarki szkolne do sporządzania pisemnych planów pracy na dany rok szkolny. Pielęgniarki nauczania i wychowania zatrudnione w ZOZ w Górnice, (...) ściśle współpracują z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej i całym zespołem POZ. W ramach tej współpracy następuje wymiana informacji o stanie zdrowia ucznia. (...) Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami objętymi opieką ZOZ w Górnice jest realizowana w ścisłej współpracy z Dyrektorami, pracownikami szkoły i rodzicami uczniów. Pielęgniarki medycyny szkolnej prowadzą szeroko zakrojoną profilaktykę zdrowotną w postaci: pogadanki zdrowotnych oraz tych dotyczących uzależnień dla dzieci i młodzieży prowadzonych na lekcjach wychowawczych; umieszczaniu informacji promujących zdrowe żywienie na gazetkach w salach lekcyjnych oraz na korytarzach szkolnych; promocji aktywności fizycznej jako czynnika bezpośrednio wpływającego na poprawę zdrowia fizycznego i psychicznego; organizacji konkursów plastycznych o tematykach promujących zdrowy tryb życia.*

(akta kontroli str. 625-626)

4. Stwierdzono, że w latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025 w pięciu szkołach wydarzyło się odpowiednio 14 i dziewięć wypadków¹⁸. We wszystkich tych sytuacjach pierwszej pomocy udzielił nauczyciel szkoły, zawiadomiono rodziców i organ prowadzący szkołę. W żadnym przypadku, ujętym w wykazie wypadków, pomocy nie udzielała pielęgniarka szkolna z uwagi na fakt, iż w tym dniu pełniła dyżur w innej szkole.

(akta kontroli str. 701-731)

Poza zdarzeniami ujętymi w wykazach wypadków, w szkołach miały miejsce inne zdarzenia wynikające z nagłych zachorowań i urazów wymagające udzielenia pomocy uczniowi w czasie pobytu w szkole. W latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025 (I półrocze) pomoc była udzielana w następujących sytuacjach:

- w SP w Niestachowie pielęgniarka udzieliła pomocy w 10 przypadkach, były to m.in. ból brzucha, krwawienie z nosa, ból głowy, zasłabnięcie, otarcie naskórka;
- w SP w Radlinie pielęgniarka udzieliła pomocy w siedmiu przypadkach, m.in. krwawienie z nosa, ból głowy połączony z temperaturą, ból brzucha;
- w SP w Cedzynie udzielono takiej pomocy 23 razy, m.in. z powodu omdlenia, osłabienia, podejrzenia ospy wietrznej, otarcia naskórka, bólu brzucha, bólu głowy, drobnych zranień, złego samopoczucia;
- w SP w Leszczynach pielęgniarka udzielała pomocy 21 razy, m.in. z powodu bólu brzucha, drobnych urazów, konieczności zmiany opatrunku;
- w SP w Bęczkowie pielęgniarka udzielała pomocy osiem razy, m.in. z powodu złego samopoczucia, bólu brzucha, ospy wietrznej, bólu głowy, otarć naskórka, drobnych zranień.

(akta kontroli str. 653-662)

Dyrektor Zespołu wyjaśniła: *W czasie pracy w szkołach prowadzona jest dokumentacja pielęgniarska, która dotyczy udzielania pierwszej pomocy i innych porad w sytuacjach złego samopoczucia uczniów. Prowadzony jest także zeszyt z pracy pielęgniarskiej, w którym znajduje się opis wykonywanych czynności w szkołach (...).*

(akta kontroli str. 663, 664-700, 701-731)

NIK stwierdza niezgodność w zakresie liczby udzielonej pomocy w sytuacjach nagłych zachorowań i urazów udokumentowanego przez pielęgniarki i przedstawionego w sprawozdaniach MZ-06, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w obszarze trzecim.

W okresie objętym kontrolą w szkołach obsługiwanych przez Ośrodek Zdrowia w Radlinie nie było przypadków przemocy wśród uczniów w szkołach.

(akta kontroli str. 732)

5. Pielęgniarka szkolna podejmowała działania w zakresie edukacji zdrowotnej uczniów oraz edukacji w zakresie zdrowia jamy ustnej w roku szkolnym 2023/2024.

Na podstawie dokumentacji tych działań stwierdzono, że dotyczyły one w:

- SP w Niestachowie
 - kształtowania prozdrowotnego stylu życia: pielęgniarka przeprowadziła jedną pogadankę dla 55 uczniów (40,15% ogółu uczniów w szkole) oraz jeden mini wykład dla 55 uczniów (40,15% ogółu);

¹⁸ W SP w Niestachowie cztery i jeden; SP w Radlinie zero i jeden; SP w Cedzynie trzy i dwa; SP w Leszczynach jeden i dwa; SP w Bęczkowie sześć i trzy.

- edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych: przeprowadziła jedną pogadankę dla dziewięciorga uczniów (6,57% ogółu);
- inne zagadnienia edukacji zdrowotnej wynikające z rozpoznanych w szkole problemów: przeprowadziła jedną pogadankę dla 57 uczniów (41,61 ogółu), jeden mini wykład dla 21 uczniów (15,33% ogółu);
- profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży (dodatkowe tematy realizowane poza profilaktyką fluorkową): przeprowadziła jedną pogadankę dla 20 uczniów (14,6% ogółu);
- prowadzenie w szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy: przeprowadziła warsztaty dla 13 uczniów (9,48% ogółu);

W sprawozdaniu MZ-06 za rok szkolny 2023/2024 wykazano inne dane dotyczące tych działań tj. przeprowadzenie jednej pogadanki dla 10 uczniów dotyczącej edukacji zdrowotnej oraz jednej dla 13 uczniów odnośnie profilaktyki jamy ustnej, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w obszarze trzecim.

- SP w Radlinie
 - kształtowanie prozdrowotnego stylu życia: przeprowadziła jedną pogadankę dla 47 uczniów (37,01% ogółu);
 - edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych: przeprowadziła jedną pogadankę dla dziewięciorga uczniów (7,09% ogółu);
 - inne zagadnienia edukacji zdrowotnej wynikające z rozpoznanych w szkole problemów: przeprowadziła jedną pogadankę dla 57 uczniów (44,88% ogółu) oraz warsztaty dla 107 uczniów (84,25% ogółu);
 - profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży (dodatkowe tematy realizowane poza profilaktyką fluorkową): przeprowadziła jedną pogadankę dla 19 uczniów (14,96% ogółu);
 - prowadzenie w szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy: przeprowadziła warsztaty dla 20 uczniów (15,75% ogółu);

W sprawozdaniu MZ-06 za rok szkolny 2023/2024 wykazano inne dane dotyczące tych działań tj. przeprowadzenie jednej pogadanki dla 19 uczniów dotyczącej edukacji zdrowotnej, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* w obszarze trzecim.

- SP w Cedzynie
 - kształtowanie prozdrowotnego stylu życia: przeprowadziła jedną pogadankę dla 48 uczniów (16,38% ogółu) oraz warsztaty dla 48 uczniów (16,38% ogółu);
 - edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych: przeprowadziła jedną pogadankę dla 36 uczniów (12,3% ogółu);
 - inne zagadnienia edukacji zdrowotnej wynikające z rozpoznanych w szkole problemów: przeprowadziła jedną pogadankę dla 229 uczniów (78,16% ogółu) oraz warsztaty dla 107 uczniów (84,25% ogółu);
 - profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży (dodatkowe tematy realizowane poza profilaktyką fluorkową): przeprowadziła jedną pogadankę dla 36 uczniów (12,3% ogółu);
 - prowadzenie w szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy: przeprowadziła warsztaty dla 29 uczniów (9,9% ogółu);
- SP w Leszczynach
 - kształtowanie prozdrowotnego stylu życia: przeprowadziła jedną pogadankę dla 42 uczniów (33,07% ogółu);

- edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych: przeprowadziła jedną pogadankę dla 13 uczniów (10,24% ogółu);
- inne zagadnienia edukacji zdrowotnej wynikające z rozpoznanych w szkole problemów: przeprowadziła jedną pogadankę dla 64 uczniów (50,39% ogółu);
- profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży (dodatkowe tematy realizowane poza profilaktyką fluorkową): przeprowadziła jedną pogadankę dla 10 uczniów (7,8% ogółu);
- prowadzenie w szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy: przeprowadziła warsztaty dla 24 uczniów (18,9% ogółu);

W sprawozdaniu MZ-06 za rok szkolny 2023/2024 wykazano inne dane dotyczące tych działań tj. przeprowadzenie jednej pogadanki dla 18 uczniów dotyczącej edukacji zdrowotnej, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze trzecim*.

- SP w Bęczkowie
 - kształtowanie prozdrowotnego stylu życia: przeprowadziła jedną pogadankę dla 24 uczniów (15% ogółu);
 - edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z używania środków psychoaktywnych: przeprowadziła jedną pogadankę dla 12 uczniów (7,69% ogółu);
 - inne zagadnienia edukacji zdrowotnej wynikające z rozpoznanych w szkole problemów: przeprowadziła jedną pogadankę dla 54 uczniów (34,62% ogółu);
 - profilaktyka próchnicy zębów i chorób przyzębia u dzieci i młodzieży (dodatkowe tematy realizowane poza profilaktyką fluorkową): przeprowadziła jeden mini wykład dla 24 uczniów (15% ogółu);
 - prowadzenie w szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy: przeprowadziła warsztaty dla 68 uczniów (43,59% ogółu);

W sprawozdaniu MZ-06 za rok szkolny 2023/2024 wykazano inne dane dotyczące tych działań tj. przeprowadzenie jednej pogadanki dla 12 uczniów dotyczącej edukacji zdrowotnej, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze trzecim*.

(akta kontroli str. 733-742)

Ponadto pielęgniarka szkolna umieszczała przed swoimi gabinetami w poszczególnych szkołach informacje dla dzieci i rodziców dotyczące kształtowania prozdrowotnego trybu życia.

(akta kontroli str. 839-881)

6. Z informacji przekazanej przez Dyrektora Zespołu wynika, że w roku szkolnym 2024/2025 został rozpoczęty program bezpłatnego szczepienia dzieci klas IV-VII w szkołach podstawowych przeciwko HPV. Ośrodek Zdrowia w Radlinie podjął realizację tego programu szczepień. Na początku roku szkolnego pielęgniarka szkolna wygłosiła prelekcję w szkołach dla dzieci zachęcając do szczepienia HPV. Następnie na pierwszym zebraniu z rodzicami w szkołach dyrektorzy poinformowali o rekomendowanych szczepieniach i współpracy z pielęgniarką szkolną i Ośrodkiem Zdrowia w Radlinie. Zadeklarowane dzieci były szczepione w gabinecie lekarskim w Ośrodku Zdrowia Radlin w obecności rodziców. Chętnych było 33 dzieci, natomiast zaszczepionych zostało 21 dzieci.

(akta kontroli str. 743)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Pielęgniarka prawidłowo prowadziła badania przesiewowe i kierowała postępowaniem poprzemiesiowym w grupie uczniów, której dokumentacja była objęta szczegółową analizą. Jednemu uczniowi objętemu nauczaniem indywidualnym nie zapewniono przeprowadzenia tych testów i badań. Ograniczony czas świadczeń (tylko jeden dzień w szkole) spowodował, że pielęgniarka szkolna nie była pomocna w sytuacjach nagłych wypadków, a zakres poradnictwa czynnego oraz opieki nad uczniami z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi realizowany w jednej ze szkół z oddziałami integracyjnymi (SP w Leszczynach) musiał być znacznie ograniczony.

OBSZAR

3. Monitorowanie realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami

1. Na podstawie analizy dokumentacji medycznej wybranej próby uczniów z SP w Radlinie ustalono, że Karty Zdrowia tych uczniów zawierały informacje o miejscu udzielania świadczeń, dane uczniów, dane pielęgniarki (wraz z numerem prawa wykonywania zawodu znajdowały się na pieczętce), która udzielała świadczeń oraz daty ich udzielenia. W kartach znajdowały się informacje o przebytych chorobach i problemach zdrowotnych ucznia oraz wyniki prowadzonych testów przesiewowych, odpowiednie podpisy i daty udzielonych porad w ramach badań kontrolnych (np. przeprowadzonych badań kontrolnych wzroku).

(akta kontroli str. 755-832)

W trakcie przeprowadzonych oględzin w gabinetach pielęgniarskich w Ośrodku Zdrowia w Górnem i Ośrodku Zdrowia w Radlinie oraz w dwóch szkołach podstawowych stwierdzono, że dokumentacja medyczna uczniów przechowywana była w zamkniętych metalowych szafach.

(akta kontroli str. 239-240, 241-242, 243-245, 246-248),

Główny Księgowy, z upoważnienia Dyrektora poinformował: *po zakończeniu kształcenia przez ucznia w szkole podstawowej pielęgniarka szkolna przekazuje indywidualną dokumentację medyczną ucznia rodzicowi. To rodzic ucznia kończącego lub zmieniającego szkołę w trakcie edukacji jest ich dysponentem i on przekazuje do innej placówki szkolnej. Gotowa dokumentacja zapakowana jest w kopertę i przekazana rodzicowi.*

(akta kontroli str. 882)

2. Na podstawie analizy sprawozdań MZ-06 dotyczących roku szkolnego 2023/2024, dotyczących opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach objętych analizą stwierdzono, że:

a) w sprawozdaniach podano co do zasady właściwe dane identyfikacyjne szkół, których dotyczyły sprawozdania poza SP w Radlinie i SP w Cedzynie, gdzie podano niewłaściwą nazwę i nr REGON, gdyż wykazano Zespół Szkolno-Przedszkolny (nr REGON 260769710) zamiast SP w Radlinie (REGON 001167334) oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Cedzynie (nr REGON 260478941) zamiast SP w Cedzynie (REGON 001167328), co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

b) jako miejsce udzielania świadczeń w czterech sprawozdaniach (dotyczących SP w Górnem, SP w Woli Jachowej, SP w Krajnie oraz SP w Bęczkowie) wskazano gabinet profilaktyki medycznej usytuowany w szkole, w pozostałych szkołach wykazano *inne pomieszczenie niebędące gabinetem profilaktyki medycznej dzielone z psychologiem lub pedagogiem szkolnym*. Oględziny przeprowadzone w gabinetach w SP w Leszczynach i SP w Bęczkowie wykazały, że były to pomieszczenia spełniające wymagania dla gabinetu profilaktyki medycznej, nie

znajduje więc uzasadnienia inna kwalifikacja gabinetu w SP w Leszczynach, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

c) w Dziale 2 (Sposób zapewnienia opieki) w sprawozdaniu z SP w Górnio, SP w Skorzeszycach, SP w Woli Jachowej oraz SP w Krajnie wykazano wymiar świadczeń zgodny z przedstawioną dokumentacją (7 godzin tygodniowo), w sprawozdaniach z pięciu szkół (SP w Radlinie, SP w Leszczynach, SP w Niestachowie, SP w Bęczkowie i SP w Cedzynie) wykazano, zaniżoną liczbę godzin udzielanych świadczeń, gdyż podano pięć godzin (zamiast siedmiu), ponadto we wszystkich tych sprawozdaniach podano niewłaściwy nr uprawnień pielęgniarki. Od 1 lutego 2024 r. świadczenia realizowała pielęgniarka o nr uprawnień 1407154P, zaś w sprawozdaniach (poza SP w Niestachowie) wpisano inny nr uprawnień zawodowych, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Należy zaznaczyć, że błędny czas realizacji świadczeń w tych szkołach wykazano także w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023;

d) w Dziale 3 (Zakres opieki realizowanej w szkole) w pięciu sprawozdaniach nierzetelnie wskazano liczbę porad w sytuacji nagłych zachorowań i urazów SP w Cedzynie udzielono takiej pomocy 23 uczniom, zaś w MZ-06 wykazano tylko 15, w SP w Leszczynach pomocy takiej udzielono 21 uczniom, wykazano w sprawozdaniu tylko sześć; w SP w Bęczkowie udzielono porad ośmiu uczniom, w sprawozdaniu wykazano tylko jednego; w SP w Radlinie udzielono pomocy, siedmiu uczniom, w sprawozdaniu wykazano tylko dwie takie porady; uczniom z SP w Niestachowie udzielono 10 porad, w sprawozdaniu wykazano tylko trzy, co uwzględniono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

e) w trzech sprawozdania (dotyczących SP w Niestachowie; w SP w Radlinie oraz SP w Leszczynach) nierzetelnie wskazano liczbę i zakres realizowanej edukacji zdrowotnej, co szczegółowo opisano w obszarze drugim *Wystąpienia*.

(akta kontroli str. 165-223, 459-575)

3. Pielęgniarka szkolna realizowała zadania dotyczące integrowania i monitorowania opieki zdrowotnej nad uczniami. Podejmowała działania przewidziane w art. 15, 17 i 19 ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami, m.in. konsultowała z lekarzem informacje o stanie zdrowia uczniów w celu pełnej realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej, ściśle współpracowała z rodzicami uczniów w zakresie informowania o ich stanie zdrowia i zleceniu zbadania dziecka przez specjalistę, prowadzenia profilaktycznych badań lekarskich, badań przesiewowych, szczepień ochronnych.

(akta kontroli str. 753-754)

4. W dniu 22 kwietnia 2024 r. w Zespole została przeprowadzona przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego kontrola, której przedmiotem była ocena zgodności wykonywanej działalności leczniczej przez Zakład z przepisami ustawy o działalności leczniczej i przepisami wydanymi na jej podstawie. W ramach tej kontroli zbadano realizację profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą na terenie szkoły i placówki kontrolowanej. W protokole stwierdzono, że pielęgniarki szkolne posiadają wymagane kwalifikacje, wskazano liczbę uczniów objętych świadczeniami. Nie wskazano liczby uczniów z niepełnosprawnościami. Zwrócono uwagę na prowadzenie przez pielęgniarki szkolne promocji zdrowia dla uczniów, organizowanie prelekcji, rozmów indywidualnych i zbiorowych m.in. na temat higieny osobistej, higieny jamy ustnej, promowania zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej, uzależnień oraz ich skutków.

(akta Kontroli str. 744-745, 746-751, 752)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą nierzetelnego sporządzenia pięciu sprawozdań z dziewięciu objętych szczegółową analizą sprawozdań z realizacji opieki zdrowotnej nad uczniami MZ-06 w następującym zakresie:

- w dwóch sprawozdaniach podano niewłaściwą nazwę i nr REGON szkoły (SP w Cedzynie i SP w Radlinie);
- nie zapewniono jednolitego wypełnienia sprawozdań w zakresie charakterystyki miejsca udzielania świadczeń, w efekcie w sprawozdaniu dotyczącym SP w Leszczynach nie podano właściwej charakterystyki tego miejsca, tj. *inne pomieszczenie w szkole niebędące gabinetem profilaktyki medycznej* zamiast *gabinet profilaktyki medycznej funkcjonujący w szkole*;
- w pięciu sprawozdaniach podano zaniżony czas realizacji świadczeń przez pielęgniarkę szkolną (SP Radlin, SP Leszczynach, SP w Niestachowie, SP w Bęczkowie i SP w Cedzynie) oraz niewłaściwe dane dotyczące uprawnień zawodowych pielęgniarki szkolnej (według stanu na koniec roku szkolnego);
- w pięciu sprawozdaniach nie podano rzetelnie liczby działań w ramach porad udzielanych uczniom w sytuacjach nagłych zachorowań i urazów. W sprawozdaniach dotyczących SP w Cedzynie, SP w Leszczynach, SP w Bęczkowie, SP w Radlinie i SP w Niestachowie zaniżono liczbę tych porad o odpowiednio osiem, 15, siedem, pięć i siedem,
- w czterech sprawozdaniach podano niewłaściwą liczbę działań w ramach edukacji zdrowotnej. W sprawozdaniu dotyczącym działań realizowanych w SP w Niestachowie wykazano tylko jedno działanie dotyczące edukacji zdrowotnej dotyczące 10 uczniów podczas gdy zrealizowano cztery różne działania, którymi objęto co najmniej 57 uczniów, zaniżono także liczbę uczniów, których objęto edukacją w zakresie zdrowia jamy ustnej (o siedmiu). W sprawozdaniu dotyczącym SP w Leszczynach wykazano tylko jedno działanie dotyczące edukacji zdrowotnej dotyczące 18 uczniów podczas gdy zrealizowano trzy różne działania, którymi objęto co najmniej 64 uczniów. W sprawozdaniu z SP w Bęczkowie wykazano przeprowadzenie jednego tematu dla 12 uczniów, podczas, gdy trzema rodzajami działań objęto co najmniej 64 uczniów. W sprawozdaniu z SP w Radlinie wykazano przeprowadzenie jednego tematu dla 19 uczniów, podczas, gdy czterema rodzajami działań objęto co najmniej 107 uczniów.

(akta kontroli str. 249-257, 262-341, 342-458, 459-575)

Główna Księgowa z upoważnienia Dyrektora wyjaśniła: *W sprawozdaniu MZ 06 została wpisana błędnie liczba godzin pracy pielęgniarki medycyny szkolnej OZ Radlin w poszczególnych szkołach. Wpisano 5 godzin, powinno być 7. (...) Rozbieżności w ilości udzielanych porad zawarte w sprawozdaniu MZ-06 oraz informacji sporządzonej przez pielęgniarkę medycyny szkolnej wynikają z faktu, iż w informacji pielęgniarki (...) są wszystkie wypadki, porady, które zdarzyły się w danym roku szkolnym, w danej szkole, informacje w sprawozdaniu MZ-06 dotyczą jedynie tych porad, których udzieliła dana pielęgniarka szkolna.*

(akta kontroli str. 833)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż w dokumentacji pielęgniarki szkolnej nie mogły być odnotowane interwencje podejmowane przez nauczycieli, w sytuacji gdy pielęgniarka nie była obecna w szkole.

OCENA CZĄSTKOWA

Pielęgniarki szkolne podejmowały działania w celu integracji wsparcia zdrowotnego uczniów. Prawidłowo i rzetelnie prowadzono i przechowywano dokumentację medyczną sporządzaną przez pielęgniarkę szkolną. W okresie objętym kontrolą nie w pełni rzetelnie sporządzano sprawozdania MZ-06.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Wnioski
1. Zapewnienie dostępności pielęgniarki szkolnej zgodnie z ust. 2.1 i 2.4 części III załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych.
 2. Rzetelne sporządzanie sprawozdań MZ-06 w zakresie danych ogólnych, sposobu zapewnienia opieki oraz realizacji edukacji zdrowotnej.
 3. Zapewnienie aktualizacji aneksów do umów z NFZ zgodnie z terminami wskazanymi w § 6 ust. 2 załącznika do rozporządzenia w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.
 4. Przekazywanie do NFZ rzetelnych danych dotyczących liczby uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów w klasach integracyjnych objętych świadczeniami pielęgniarek szkolnych.
- Uwagi
- NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 19 maja 2025 r.

Kontroler

Roman Wilk
Doradca prawny

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Kielcach

Dyrektor

Grzegorz Walendzik

/podpisano elektronicznie/